

N:o 17.

Af Herr Wallenberg: Om förändrade bestämmelser rörande Riksbankens sedelutgifningsrätt.

Bland berättigade önskningsmål, som ännu icke blifvit ernådda, torde få räknas, att hvarje sak må i Riksbankens reglemente komma att benämnas vid nu brukliga mera allmänt antagna namn. Man kan visserligen säga, att "namnet gör ingenting till saken", men det torde icke kunna förnekas, att större enkelhet och reda vinnas, i fall man blefve enig om, att allmänt begagna samma uttryck, då det är fråga om samma sak. Derigenom kan också undvikas, att någonting behöfver "anses vara" annat än det är.

Med "Riksbankens sedelstock" menar man i Riksbankens reglemente icke allenast Riksbankens *utelöpande banksedlar* utan jemväl Riksbankens utelöpande postremissvexlar samt "på folioräkningar *innestående* medel, hvilka skola vid anfordran tillhandahållas". Nu torde en hvar lätteligen inse att fordringarne på folioräkning hos Riksbanken *icke* kunna jemföras med utelöpande banksedlar, ej heller förtjena benämning "sedelstock" så framt man icke vill ditföra alla anspråk på Riksbanken, hvilka *vid anfordran* kunna göras gällande. Lika litet böra postremissvexlarne betraktas såsom sedelstock, då de i sjelfva verket icke äro annat än representanter för en uppoch afskrifningsräkning emellan Riksbankens olika kontor. En remittent inbetalar exempelvis penningar i Riksbanken och erhåller en postremissvexel, stäld till viss man, såsom bevis öfver den gjorda inbetalningen för att utfå ett lika belopp hos något Riksbankens afdelningskontor å annan ort. Detta dokument är i flera afseenden väsentligen olika med banksedeln, som är stäld till innehafvaren och endast kan fås i några få olika valörer, hvilket gör den lämplig för cirkulation såsom mynt-representativ. Postremissvexlarnes totalbelopp, deras korta omloppstid och deras mera än banksedeln beräkneliga gång, gör det icke heller nödigt att anse dem annorlunda än som andra fordringsbevis, hvilka icke äro banksedlar.

På folioräkning innestående belopp äro, i betraktande deraf att staten och allmänna verk äro fordringsegare för ojemförligt största summorna, ingalunda så till sin natur oberäkneligt fluktuerande, att de kunna jemföras med banksedelcirkulationen, och i hvarje fall af så olika beskaffenhet, att de ingalunda såsom *utelöpande banksedlar* "böra anses." Att gifva hvarje sak sitt rätta namn och sin rätta plats i en öfversigt af det hela förenklar betydligt förhållandena och om äfven dessa Riksbankens skulder upphörde att hopsummeras med utelöpande banksedlar är det icke möjligt att styrelsen öfver Riksbanken helt och hållet skulle lemna den ur sigte. Uti en banks mångsidiga verksamhet måste styrelsen taga hänsyn, t. o. m. med oafåtlig uppmärksamhet följa alla de faktorer, som bestämma bankens ställning med afseende på dess förmåga att uppfylla ingångna förbindelser. Det är derföre fåvitskt förmena att en förändrad gruppering af siffrorna skulle föranleda ökad svårighet att öfvervaka bankens affärer. Men en tidsenlig uppställning af de uppgifter, som komma till allmänhetens kännedom, bibringar ökadt förtroende, derigenom att de af en hvar klarare, lättare och utan alla vidlyftiga förklaringar kunna uppfattas. Emedan de med mera allmänt kända benämningar angifvas, bidraga de att sprida kännedomen om landets hufvudbank, på hvars fasta ställning eganderätten i så hög grad beror.

I det förslag, som jag nu har den äran framställa angående banksedelutgifningsrättens grunder, har jag uteslutit de bekanta tretio millioner kronor banksedelutgifningsrätt, hvilka år 1845 blefvo utan all motsvarighet bestämda och *då* icke kunde på annat sätt bestämmas än medelst en godtyckligt uppkastad siffra, emedan Riksbankens grundfond då endast utgjorde sju och en half million kronor. Väsentligen olika äro lyckligtvis förhållandena nu och derför erfordras icke några siffror för hvilka icke fullgoda skäl kunna anföras.

Då nu så lyckligt inträffar, att Riksbankens grundfond och reservfond tillsammans utgöra tretio millioner kronor, så bör det icke möta någon svårighet att upptaga dessa såsom grund för banksedelutgifningsrätten.

Riksbankens guldtillgång är, såsom en hvar har sig bekant, redan antagen såsom grund för banksedelutgifningsrätten, hvadan mitt förslag i det hänseendet icke innehåller någonting nytt. Likaledes har jag i mitt förslag bibehållit Riksbankens disponibla fordringar hos banker och bankirer å utrikes ort.

Tillgången på silfver har jag uteslutit, dels emedan Riksbanken snart icke torde ega någon sådan tillgång, dels emedan, sedan guldmyntfot blifvit antagen i landet, silfret icke kan betraktas annat än såsom handelsvara; och sedan myntlagen förklarar silfvermynt vara skiljemynt, deraf ingen är pliktig att i en betalning mottaga mer än tjugo kronor, och sedan riksbanks-sedlarna vid anfordran ovilkorligen skola infrias med i riket gällande guld-

mynt, så saknas all rimlig anledning att bibehålla silfverskiljemyntet såsom grund för banksedelutgifningsrätt. Ville någon försvara att silfverskiljemynt fortfarande borde bibehållas såsom lämplig grund för banksedelutgifningsrätten, så borde för konsekvensens skull äfven koppar uppgifvas för samma ändamål.

Sedan guldmynt mera allmänt blifvit antaget till värdemätare, så har silfret å verdensmarknaden fluktuerat i pris på det mest otroliga sätt. Först föll det omkring 20 procent och nu har det på de senaste sex månaderna stigit nära sexton procent. Försigtigheten att i banksedelutgifningsrättens beräkning upptaga silfverskiljemynt till tio procent under dess namnvärde har således visat sig vara otillräcklig. Lyckligtvis är det alldeles obehöfligt att efter någon uppskattning beräkna silfver eller silfverskiljemynt såsom grund för banksedelutgifningsrätt. Af dessa väsentligen förändrade förhållanden torde benäget inses att uttrycket "metalliska kassan", som hittills i bankoreglementet brukats, numera är lika obehöfligt som oegentligt, sedan jembördigheten mellan guld och silfver alldeles upphört.

Mitt ändringsförslag afser ingen minskning i Riksbankens sedelutgifningsrätt, tvärtom visar sig af närlagda tabell, det Riksbanken skulle komma att erhålla en *ökad* banksedelutgifningsrätt; men detta anser jag icke komma att medföra någon fara, utan kan det deremot blifva af gagn att med Riksbankens vidgade affärsverksamhet inga utomordentliga åtgärder behöfva vidtagas för en tillfällig stegring i beloppet af Riksbankens utelöpande banksedlar.

Jag tillåter mig resumera innehållet af mitt förslag, som sålunda endast innebär, att riksbankens utelöpande banksedlar må uppgifvas vara det som man anser böra genom reglementariska stadganden begränsas och att försäljning af Riksbankens postremissvexlar liksom mottagandet å folioräkning må till sina belopp kunna bestämmas af Riksbankens styrelse, utan all redovisningsskyldighet härför i de öfersigter öfver Riksbankens ställning, hvilka offentliggöras; vidare att silfver och silfverskiljemynt hädanefter icke må upptagas såsom grund för banksedelutgifningsrätt och att följaktligen den hittills brukliga benämningen "metalliska kassan" må utplånas ur bankoreglementet.

På grund af hvad jag haft äran anföra, hemställer jag, att Riksdagen behagade besluta:

- 1:o) att, med upphäfvande af nu varande §§ 5 och 6 i bankoreglementet, de må komma att erhålla följande lydelse:

§ 5.

Allt Riksbanken tillhörigt, inom landet befintligt, svenskt och utländskt guldmynt samt omyntadt guld

utgör den Riksbankens guld tillgång, hvar på bank-sedelutgifningsrätt må grundas.

§ 6.

Riksbanken må icke utlemna eller på en gång i allmänna rörelsen utelöpande hålla egna banksedlar, hvilka, jemlikt § 72 Regerings-formen, "för mynt i riket må erkännas", till större belopp än som sammanlagdt motsvaras af:

- a) Riksbankens grundfond enligt § 3,
- b) Riksbankens reservfond enligt § 4,
- c) Riksbankens guld tillgång enligt § 5,
- d) Riksbankens hos banker och bankirer å utrikes orter egande fordringar;

2:o) att Banko-Utskottet behagade uti öfrige §§ uti banko-reglementet i stället för uttrycket "metalliska kassan" införa Riksbankens guld tillgång eller, der frågan gäller vård och förvar af guldmynt eller silfverskiljemynt, då i hvarje fall begagna de uttryck, som kunna finnas lämpliga.

Om remiss till Banko-Utskottet anhålles vördsamt.
Stockholm den 27 Januari 1877.

A. O. Wallenberg.

Bilaga.

Huru Riksbankens sedelutgifning gestaltar sig enligt förestående förslag.

	30 September 1876.	31 Oktober 1876.	30 November 1876.
Grundfonden	25,000,000	25,000,000	25,000,000
Reservfonden	5,000,000	5,000,000	5,000,000
Guld tillgången	9,772,355	9,036,034	8,636,285
Hos banker och bankirer	10,270,693	8,943,462	12,078,103
	50,043,048	47,979,496	50,714,388
Utelöpande banksedlar	32,814,124	30,124,445	30,185,913
Obegagnad banksedelsutgifningsrätt	17,228,924	17,855,051	20,528,475
Nuvarande obegagnad dito	11,921,113	12,368,169	11,482,177